

**Міністерство освіти і науки України
Національна академія педагогічних наук України
Асоціація університетів України
Одеська обласна державна адміністрація
Одеська міська рада
Одеський обласний інститут удосконалення вчителів
Освітньо-культурний центр «Інститут Конфуція»**

**ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО**

МАТЕРІАЛИ

III МІЖНАРОДНОГО КОНГРЕСУ

**«ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ
В УНІВЕРСИТЕТСЬКОМУ ПРОСТОРІ»**

18-21 травня 2017 року

Місце проведення:

**Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського
(м. Одеса, вул. Старопортофранківська, 26)**

**Одеса
2017**

**Ministry of Education and Science of Ukraine
National Academy of Educational Sciences of Ukraine
Association of Universities of Ukraine
Odessa Regional State Administration
Odessa City Council
Odessa Regional Advanced Training Institute for Teachers
Education and Culture Centre «Confucius Institute»**

**SOUTH UKRAINIAN NATIONAL PEDAGOGICAL UNIVERSITY
NAMED AFTER K. D. USHYNsky**

**THIRD INTERNATIONAL CONGRESS
«GLOBAL CHALLENGES OF PEDAGOGICAL EDUCATION
IN ACADEMIC SPACE»**

18-21 May 2017

**South Ukrainian National Pedagogical University
named after K. D. Ushynsky
26, Staroportofrankivska Str.**

**Odessa
2017**

Рекомендовано до друку рішенням ученої ради
Південноукраїнського національного педагогічного університету
імені К. Д. Ушинського
(протокол № 11 від 27 квітня 2017 року)

Укладачі:

Чебикін Олексій – доктор психологічних наук, академік НАПН України (голова)
Ананьєв Антон – кандидат психологічних наук, приват-професор (Україна)
Андрущенко Віктор – доктор філософських наук, академік НАПН України (Україна)
Богуш Алла – доктор педагогічних наук, академік НАПН України (Україна)
Білова Наталія – кандидат педагогічних наук, приват-професор (Україна)
Балуба Ігор – кандидат історичних наук, начальник відділу педагогічної та післядипломної освіти Міністерства освіти і науки України (Україна)
Бідний Григорій – професор Університетського коледжу м. Нью Джерсі (США)
Богданова Інна – доктор педагогічних наук, професор (Україна)
Гаєвець Яна – кандидат педагогічних наук, викладач (Україна)
Гайжугіс Альгірдас – габілітований доктор гуманітарних наук, академік, член-кореспондент Академії наук Литовської республіки (Литва)
Дін Сін – PhD, координатор Освітньо-культурного центру КНР «Інститут Конфуція» (Китай)
Джангулашвілі Леван – професор (Грузія)
Джуринський Петро – доктор педагогічних наук, професор (Україна)
Долинський Борис – доктор педагогічних наук, професор (Україна)
Жаровцева Тетяна – доктор педагогічних наук, професор (Україна)
Жук Олександр – доктор педагогічних наук, професор (Білорусь)
Задорожна Любов – кандидат філософських наук, заступник директора Одеського обласного інституту вдосконалення вчителів (Україна)
Койчева Тетяна – доктор педагогічних наук, професор (Україна)
Копусь Ольга – доктор педагогічних наук, професор (Україна)
Курлянд Зінаїда – доктор педагогічних наук, професор (Україна)
Мартінова Раїса – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України (Україна)
Музиченко Ганна – доктор політичних наук, професор (Україна)
Наумкіна Світлана – доктор політичних наук, професор (Україна)
Осипова Тетяна – доктор педагогічних наук, професор (Україна)
Пальшкова Ірина – доктор педагогічних наук, професор (Україна)
Попова Олександра – кандидат педагогічних наук, доцент (Україна)
Саннікова Ольга – доктор психологічних наук, професор, академік НАПН України (Україна)
Симоненко Світлана – доктор психологічних наук, професор (Україна)
Скворцова Світлана – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України (Україна)
Тарасенко Ольга – доктор мистецтвознавства, професор (Україна)
Хмель Наталя – кандидат психологічних наук, приват-професор (Україна)
Яковлева Марина – кандидат психологічних наук, доцент (Україна)

Усі матеріали друкуються в авторській редакції.

Глобальні виклики педагогічної освіти в університетському просторі : матеріали III Міжнародного Конгресу (м. Одеса, 18-21 травня 2017 року) / Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського. – Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2017. – 678 с.

ISBN 978-966-916-275-5

До збірника ввійшли матеріали III Міжнародного Конгресу «Глобальні виклики педагогічної освіти в університетському просторі», присвяченого узагальненню педагогічних, психологічних та соціально-політичних аспектів підготовки сучасного вчителя; системі формування духовного та інтелектуального потенціалу сучасної молоді; перспективним психолого-педагогічних концепціям підготовки вчителя в системі університетської освіти; інноваційним авторським педагогічним технологіям.

Збірник рекомендовано для широкого кола фахівців, які цікавляться проблемами педагогічної освіти.

УДК 378.4:37.015.3+001
ББК 74+72я43

людина може співвідносити особисті інтереси з потребами соціуму, формувати власну систему цінностей, співпрацювати з людьми і навколишнім світом, залежить його становлення як громадянина.

Література

1. Бібік Н. Компетентність і компетенції у результатах початкової освіти/ Н. Бібік// Початкова школа. – 2010. – №9. – С. 1-4.
2. Галина Э.Ф. Программа социально-педагогической деятельности по формированию социальных компетенций у учащихся начальных классов[Электронный ресурс] / Э.Ф. Галина. – Режим доступа: <http://www.scienceforum.ru/2013/pdf/6694.pdf>.
3. Життєва компетентність особистості : науково-методичний посібник/ за ред. Л. В. Сохань, І. Г. Єрмакова, Г. М. Несен. – К.: Богдана, 2003. – 520 с.

МОЖЛИВОСТІ АКТУАЛІЗУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕСУРСНОСТІ У СТУДЕНТІВ-ПСИХОЛОГІВ

Штепа О. С.

Львівський національний університет імені Івана Франка, Україна

Фах психолога особливий тим, що у ньому рівень професіоналізму пов'язаний з особистісною неординарністю спеціаліста. Тому у спеціальній підготовці психологів усе більшу увагу приділяють їхній особистісній готовності до професійної діяльності. Водночас психологи науковці й практики зауважують, що особистісна готовність та професійна обізнаність студентів-психологів не резонують. Головна причина означеної проблеми, на погляд Т. С. Яценко, полягає у тому, що «здобуваючи стандартні знання, майбутні психологи <...> недостатньо розкривають свій рефлексивний потенціал, нехтують виробленням навичок самоаналізу <...>» [7, с. 6]. Відтак, з метою сприяння становленню у студентів-психологів особистісної готовності до майбутньої професійної діяльності слід спрямовувати їх рефлексію на власні професійно значущі особистісні властивості. Прийомом цілеспрямовання такої рефлексії є завдання з особистісного саморозвитку, зміст яких стосується ресурсів особистості. Результатом рефлексії студентами особистісно значущих професійних якостей передбачається формування у них індивідуального досвіду психолога, основу якого складають актуалізовані ресурси. Допускаємо, що способом виконання завдань саморозвитку з метою актуалізування ресурсів особистості є самоаналіз.

Ресурсами людини найчастіше вважають особистісні властивості й здібності, що є для людини цінними та допомагають адаптуватися до стресових ситуацій й долати їх (самоповага, професійні уміння, самоконтроль, життєві цінності) [1, с. 305]. Водночас ресурс визначають і як стан, що характеризується відчуттям щастя, впевненості, необхідних для розв'язання проблем, а також чуттям свободи [2, с. 16, 246]. В означенні ресурсу як можливості й засобу досягнення мети, розглядають такі його види: життєвий досвід, підтримка близьких людей, мудрість [4, с. 210, 211]. Науковці схильні визначувати ресурси саме як внутрішні сили, які необхідні людині для конструктивного долаття життєвих криз, тому атрибутами ресурсності вбачають ініціативність, відповідальність, прагнення сенсу [3]. На наш погляд, що особистісно-екзистенційні ресурси – це диспозиції інтенційності, що актуалізуються у ситуаціях морального самовизначення як можливість та спосіб надання життю сенсовності, та зумовлюють транспонування результату проживання людиною складних життєвих ситуацій у її унікальний життєвий досвід. Особистісно-екзистенційними ресурсами ми визначаємо такі: впевненість у собі, доброта до людей, допомога іншим, успіх, любов, творчість, віра у добро, прагнення до мудрості, робота над собою, самореалізування у професії, відповідальність [5]. Вважаємо що уміння людини актуалізовувати власні ресурси з метою саморозвитку й надання підтримки іншим та оперувати ними виявлятиметься як її психологічна ресурсність.

З метою сприяння підвищенню особистісної готовності студентів-психологів до майбутньої професійної діяльності нами було розроблено та апробовано тренінг актуалізування психологічної ресурсності. Суть тренінгу полягала у здійсненні студентами-психологами самоаналізу щодо власних особистісно-екзистенційних ресурсів. Критеріями ефективності тренінгу ми означили зростання загального рівня психологічної ресурсності та підвищення рівня знання, уміння оновлювати та використовувати власні ресурси як показника ступеня оперування власними ресурсами. Особливості психологічної ресурсності було діагностовано за авторським опитувальником [5, с. 317-322]. Результати апробації тренінгу актуалізування психологічної ресурсності у групі студентів-психологів (145 студентів 2-5 курсів) було перевірено методом порівняльного аналізу за Т-критерієм Ст'юдента ($p < 0,05$) [6, с. 34]. Порівняльний аналіз дав змогу

встановити, що до участі у тренінгу студенти контрольної групи характеризувалися вищим рівнем психологічної ресурсності, умінням використовувати власні ресурси та ресурсом «творчість», порівняно з студентами експериментальної групи. Ми пов'язуємо виявлені відмінності з тим, що за добровільної участі у тренінгу, до змісту завдань виявили більший інтерес ті студенти, які вважали, що їх рівень психологічної ресурсності є невисоким і прагнули його підвищити. Ті студенти, які відчували власну ресурсність, не виявили інтересу до тренінгу і не вважали метод самоаналізу достатньо цікавим для себе. Через два тижні після завершення тренінгу у студентів контрольної групи не було виявлено змін у рівні та структурі психологічної ресурсності на статистично значущому рівні. Водночас у студентів експериментальної групи за два тижні після завершення виконання завдань тренінгу на статистично значущому рівні було встановлено зростання рівня вияву таких ресурсів, як «творчість», «впевненість у собі», «любов», «відповідальність», «успіх», «самореалізація у професії», зростання рівня знання власних ресурсів, а також уміння їх оновлювати та використовувати. У порівнянні з контрольною групою, студенти експериментальної групи після участі у тренінгу характеризувалися вищим рівнем вияву ресурсів як «допомога іншим», «прагнення до мудрості», «відповідальність», «успіх», «самореалізація у професії», зростання рівня знання власних ресурсів, зростання рівня уміння оновлювати та використовувати власні ресурси. У порівнянні з контрольною групою, студенти експериментальної групи після участі у тренінгу характеризувалися вищим загальним рівнем психологічної ресурсності. Дані математико-статистичного аналізу результатів апробації тренінгу актуалізування психологічної ресурсності у групі студентів-психологів показали, що головними змінами, що відбулися внаслідок впливу тренінгу, є зростання у студентів експериментальної групи загального рівня психологічної ресурсності, а також – рівня знання, уміння використовувати й оновлювати власні ресурси. Засвідчені зміни відповідають висунутим критеріям ефективності тренінгу та дають змогу стверджувати, що участь студентів-психологів у тренінгу актуалізування психологічної ресурсності є результативною.

Література

1. Водопьянова Н. Е. Психодиагностика стресса / Н. Водопьянова. – СПб.: Питер, 2009. – 336 с.
2. Майленова Ф. Выбор и ответственность в психологическом консультировании / Ф. Майленова. – М.: «КСП+», 2002. – 416 с.
3. Розенберг В. Как найти достойный выход / В. Розенберг // Psychologies. – #72. – 2012. – S. 124.
4. Рубштейн Н. Полный тренинг по развитию уверенности в себе. 73 упражнения, которые сделают вас абсолютно уверенным человеком / Н. Рубштейн. – М.: Эксмо, 2009. – 224 с.
5. Штепа О. С. Ресурс-менеджмент // У кн.: Штепа О. С. Самоменеджмент (самоорганізування особистості): [навч. посібник] / О. Штепа. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2012. – С. 294-329.
6. Штепа О. С. Авторський тренінг «Самоаналіз та актуалізація особистісно-екзистенційних ресурсів» та результати його апробації у групі студентів-психологів / О. Штепа // Практична психологія та соціальна робота. – №6. – 2014. – С. 22-37.
7. Яценко Т. С. Основы глубинной психокоррекции: феноменология, теория и практика [навч. посіб.] / Т. Яценко. – К. : Вища шк., 2006. – 382 с.

ГЕДОНИСТИЧЕСКИЕ ТЕНДЕНЦИИ СОВРЕМЕННОЙ МОЛОДЕЖИ

Шульга В. В.

Донецкий государственный университет управления, Украина

Говоря о перспективах любого общества, нельзя обойти вниманием такой важный индикатор его развития, как умонастроения молодежи, поскольку именно с этой частью населения прямо связаны общие перспективы развития общества. Не вызывает сомнения, что в сознании молодежи наиболее отчетливо отражены те тенденции, которые по мере развития общества будут проявляться все больше.

Регулярный, научно обоснованный мониторинг ценностно-мотивационной сферы студенчества является одной из актуальных задач современного высшего образования. Тем более, что в контексте современной общественной нестабильности, эти ценности очень динамичны и требуют перманентной диагностики.

В рамках научной темы кафедры важное место заняло изучение ценностных ориентаций студентов, для чего применялся «Опросник ценностей» Ш. Шварца, направленный на изучение универсальных общечеловеческих ценностей, существующих в различных формах во всех культурах. Согласно теории Ш. Шварца, ценности личности существуют на двух уровнях: на уровне индивидуальных приоритетов и на уровне нормативных идеалов. Первый уровень стабилен, он